

Ondernemers en arbeiders

Gelijk reeds vermeld, willen wij in het kader van de vernieuwing welke in het Zuiden trachtte door te breken, ook schrijven over de Fabrikantenkringen en de Eenheidsvakbonden.

De oprichting van de Fabrikantenkringen was een denkbeeld van ir. Frits Philips. 'In de chaotische toestand na de bevrijding', zo schreef hij in zijn memoires,

'stonden de fabrikanten in Eindhoven voor allerlei problemen die het best in stedelijk verband waren op te lossen, en reeds dadelijk na mijn terugkeer had ik de kans gezien daaraan iets te doen. Op mijn fiets door Eindhoven rijdend trof ik op straat de textielfabrikant Willy Baekers in gesprek met mr. Jan van Sandick, de secretaris van ons departement van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Er volgde een blijde begroeting, waarna wij het er spoedig over eens werden, dat wij de fabrikanten van Eindhoven bij elkaar moesten roepen. Reeds de dag daarop ging er een convocatie uit voor een bijeenkomst in de Kamer van Koophandel, ter oprichting van een plaatselijke vereniging van fabrikanten. De volgende dag richtten twintig fabrikanten de Eindhovense Fabrikantenkring op, met een bestuur, en hoe ik ook tegenspartelde, juist met het oog op de dominerende positie van Philips, men wilde mij beslist voorzitter maken!'¹

Het eerste wat deze Eindhovense Fabrikantenkring deed, was er zich over beraden hoe, nu vrijwel de gehele industrie was lamgelegd, elke fabrikant toch zijn arbeiders zo goed mogelijk kon vasthouden. Uit dit beraad vloeide de wachtgeldregeling voort waar wij in het vorige hoofdstuk over schreven. Maar er waren méér vragen die overleg wenselijk maakten: hoe kon het contact met het Militair Gezag verbeterd worden, hoe de voedselnood gelenigd, hoe de transportcrisis opgelost, hoe de geringe hoeveelheid beschikbare grondstoffen zo billijk mogelijk verdeeld, hoe de steenkool- en energievoorziening op gang gebracht? Kwes-ties waren dat waarmee ook de Kamer van Koophandel zich kon bezig-houden, maar de fabrikanten (zij vormden in het Zuiden een belangrijker groep dan de groot- en kleinhandelaren) hadden ook eigen belangen te verdedigen. De Eindhovense Fabrikantenkring vond dan ook spoedig navolging: in Nijmegen, Oss, Helmond, Den Bosch, Tilburg, Breda en Maastricht. Afgevaardigden van alle kringen kwamen van eind november '44 af eens per maand bijeen als de Samenwerkende Fabrikantenkringen

¹ F. Philips: *Vijf-en-veertig jaar met Philips*, p. 224-25.